

Lovecká sezóna skončila, od ledna jsou myslivci především hospodáři, kteří musí pomoci zvěři zajistit potravu a umožnit jí tak přežít těžké zimní období. Při silných mrazech a sněhové pokrývce, je nutné přikrmovat zvěř i několikrát týdně. Ve všech krmelcích pro spárkatou zvěř by měl být dostatek kvalitního sena. Při jeho doplňování je nutné odstranit seno vypadlé na zem, protože může být kontaminováno zárodky parazitů. Přikrmujeme kvalitními krmivými, spárkatá zvěř patří mezi přežvýkavce, a ta vyžaduje stálost a pravidelnost potravy. Trávení u ní probíhá prostřednictvím bachorových bakterií, proto na každý typ potravy musí být v jejich trávicí soustavě namnožen určitý druh bakterií. Náhlé změny v skladbě krmiv proto mohou přežvýkavé zvěři způsobit závažné problémy. Jadrných i objemných krmiv je díky současné likvidaci chovů skotu na venkově nadbytek, ceny krmiv proti loňskému roku jsou podstatně nižší. Koncem ledna myslivci předkládají medikované krmivo proti vnějším i vnitřním parazitům, a proto musí od začátku ledna navykat smíci na jadrné krmivo, ve kterém bude léčivo následně podáno. Suchá krmiva musí být kombinována s dužnatými, senáží či siláží, aby spárkatá zvěř nezpůsobovala škody na lesních porostech. Ty jsou většinou způsobeny nesprávnou volbou krmiv. Největší nebezpečí pro zvěř není nepříznivé počasí, ale lidská bezohlednost. Nejčastějším projevem jsou bezohledné jízdy motorkářů a volné pobíhání psů. Zvěř instinktivně vykonává v zimě minimum pohybu. Pokud pes či čtyřkolá vyplaší smíci zvěř, ta před ním rychle uniká. Slabší nebo často rušené kusy zvěře se pak nedokáží vyrovnat s takovým výdejem energie a umírají na celkové vysílení nebo na záněty dýchacího ústrojí. Pejskům vodítko sluší a je důkazem ohleduplnosti k přírodě. Motorkáři by měli svá vozidla označovat čitelnou poznávací značkou a svého adrenalinu se zbavovat na k tomu určených motokrosových drahách nikoli v přírodě, protože dochází k porušování hned několika zákonů. V lednu pokračují naháňky na černou zvěř. K lovu patří dodržování tradic, nikoliv alkohol, protože ten se již mnohokrát nevyplatil. Myslivci při prokázání konzumace v průběhu lovu hrozí konec jeho lovecké činnosti, což je velmi tvrdá, nicméně účinná sankce. Začátkem roku startují na většině Okresních mysliveckých spolků kurzy pro uchazeče o lovecký lístek. Příprava i zkoušky samotné jsou velmi náročné, obtížnost je přirovnávaná k maturitní zkoušce. V lednu probíhají myslivecké plesy a bály, které patří díky bohaté zvěřinové tombole k nejoblíbenějším.

MYSLIVCE JE V ZIMĚ PŘEDEVŠÍM HOSPODÁŘ

Od ledna do března je myslivec především hospodář, který musí pomoci lesní zvěři zajistit potravu a pomoci jí tak přežít těžké zimní období. Proto v těchto dnech přikrmují lesní zvěř i několikrát týdně, záleží na průběhu počasí a v závislosti na výšce sněhové pokrývky. Ve všech krmelcích pro spárkatou zvěř by měl být dostatek kvalitního sena. Seno, které vypadlo z krmelců na zem, musí být odstraněno, protože může být kontaminováno zárodky parazitů. V tomto

LEDA - ÚNOR

období je vhodné předkládat ke krmelcům tzv. letninu, což jsou usušené výhonky dřevin a ostružin s vysokým obsahem silicinatých látek. Dužnatých krmiv je možno předkládat jen tolik, aby je zvěř stačila během několika dnů zkonzumovat.

Při přikrmování zvěře je nutno se vyvarovat podávání zrna pšenice, protože ta může způsobovat zažívací problémy u přežvýkavé zvěře díky vysokému obsahu lepku, který vytváří v předžaludcích lepkaovou hmotu. Aktivita předžaludků přežvýkavců je během zimních měsíců utlumená, zmenšená je resorpční plocha ve střevě i objem předžaludků. Zažívací trakt je tak přízpůsoben horší kvalitě i nedostatku potravy v zimních měsících. Za nejlepší krmivo považujeme zrna ovesa (obsahuje více vlákniny), kvalitní čerstvou kukuřičnou siláž (odebíranou ze stěny silážní jámy), kvalitní čerstvou senáž a kvalitní luční či vjetěškové seno. O vhodnosti nerozhoduje předkládané množství, ale mnohem více pravidelnost předkládání (oves, siláž a senáž minimálně 1 x za týden v průměrném množství).

Na každou honitbu připadá v průměru dvanáct přikrmovacích zařízení, které musí pověřeni členové mysliveckého sdružení doplňovat. Myslivci se snaží sice zvěř pomoci a v době strádání jí přikrmovat, ale i pro ně zůstávají některé lokality nedostupné. Jsou místa, kam není možné krmivo dopravit ani pomocí terénních vozů. Vypomoci mohou traktory, v krajním případě přicházejí na řadu sněžnice a běžky. V horských oblastech však dojet jen tak s nějakým batohem zásob na zádech nestačí. Jedním z řešení, jak zvěř před takovými podmínkami zvláště v horských oblastech uchránit, je vybudování nových prezimovacích obůrek. Myslivci by zde měli usnadněnou práci s dokrmováním a zvěř nezpůsobovala škodu okusováním dřevin. Tento trend se objevil ve vyšších polohách v osmdesátých letech minulého století. Po roce 1993 se ale kvůli rozčeňování a pronajímání honiteb a z ekonomických důvodů od jejich pořízení ustoupilo.

Díky současnému dostatku krmiv a snadné dopravě je dodržování povinné péče o zvěř nejenom zákonnou, ale i morální povinností. Na venkově dochází v současnosti díky dovozům a nezájmu zpracovatelů k likvidaci chovů prasat a skotu, a tak objemných i jadrných krmiv vhodných pro zvěř je nadbytek. Podstatně také klesla cena krmiv. Mlékárny zvyšují minimální odběrové množství mléka, což vede k likvidaci menších chovů soukromých zemědělců, což vede k rušením chovů. K likvidaci chovu skotu pomáhají i vyšší sankce na zemědělských dotacích při neplnění podmínek „cross compliance“, které jsou v podmínkách starších staveb pro hospodářská zvířata prakticky nesplnitelné. To povede k úbytku trvalých travních porostů, které byly hlavním zdrojem potravy pro zvěř v letních měsících.

JAK POMÁHAT ZAJÍCŮM A DROBNÉ ZVĚŘI?

Pomoc zajícům v honitbách je náročnější. Krmiva se musí předkládat na více

místech v malých množstvích a pravidelně je doplňovat i několikrát během týdne. Opravdovou pochoutkou pro zajíce je kůra mladých větví ovocných stromů (zvláště jabloně). Větve je třeba pravidelně ořezávat a překládat na okraje polí. Pokud prořezávku větví v sadech provedeme již v tomto období, zabráníme tak škodám na stromcích, protože se zajíci budou soustředit na větve ležící na zemi a nebudou okusovat kmínky stromků.

Bažantům je zapotřebí doplňovat do zásypů obilí, spolu se zadinou. Zásadou by mělo být, aby v zásypech bylo vždy přiměřené množství potravy k počtu stavů drobné zvěře v honitbě. Po navlnutí může zrna rychle zplesnivět a pak zvěři škodit. Kachny se dají přikrmovat na ledě nebo v zásypech na okraji vodních ploch.

Často s přikrmováním zvěře pomáhá i veřejnost. Při tom se však dopouští mnoha chyb. Zásadně nelze krmiva ponechávat na sněhu, ale je nutné ho donést přímo do krytých krmelců, protože ponechané na mokřem sněhu začne rychle nahnívat, bobtnat a zvěři může pak spíše uškodit. To platí zvláště pro suché pečivo. Kolem krmelců by se měli lidé pohybovat co nejméně, všude totiž zanechávají pachové stopy, které odrážejí zvěř. Se psy by do přírody v době sněhové pokrývky neměli vydávat vůbec.

ZVĚŘI NEJVÍCE ŠKODÍ LIDSKÁ BEZOHELDNOST

Největším nepřitelem pro zvěř však není mráz a sníh, ale lidská bezohlednost. Největší problémy způsobují v honitbách motorkáři a pejskaři, kteří nechávají svá zvířata pobíhat volně po lese. Dle zákona o myslivosti a zákona o lesích není možno volně venčit psa v přírodě. Zvěř instinktivně vykonává v zimě minimum pohybu. Pokud pes vyplaší smíci zvěř, ta před ním uniká. Slabší nebo často rušené kusy zvěře se pak nedokáží vyrovnat s takovým výdejem energie a umírají na celkové vysílení nebo na záněty dýchacího ústrojí.

Nejen pejskaři, ale i běžkaři a příznivci terénních vozidel jsou každým rokem pohromou pro poklidný život zvěře. Myslivci proto se stejnou periodicitou vyzývají k ohleduplnosti. Stačí, aby nyní nezacházeli hluboko do lesů, nebo se nepohybovali prostředkem pole, kde se schovávají zajíci, ale aby se drželi na krajích lesů a běžkaři dodržovali vyznačené trasy. Bezohlednost lidí vyháňá zvěř z jejich úkrytů. Útěk je pro ni vysoce rizikový. Často dochází ke zraněním či uštvaní, a když potom znovu ulehne na sníh, může dojít k zápalům plic. Ty vedou až ke smrti zvěře.

POVINNOSTI MYSLIVECKÉHO HOSPODÁŘE

Myslivecký hospodář shromažďuje záznamy o lovu zvěře a jejím úhynu, evidenci vydaných plomb a lístků o původu zvěře, evidenci o nakládání se zvěří a zvěřinou. Podle dispozic státní správy myslivosti podává hlášení o průběhu lovu. Hospodář dbá na dodržování klidu v honitbě, zejména v okolí krmných zařízení. Stará se rovněž o citlivé vysvětlení veřejnosti, že procházka

s volně pobíhajícími psy je v tomto období pro zvěř velmi nebezpečná. Pokud je vyšší sněhová pokrývka raději hospodář zruší pořádkem nátlaků na lišky a černou zvěř.

KONČÍ LOVECKÁ SEZÓNA

15. ledna končí doba lovu jelena evropského a jelena siky a hus. Po obnově (čerstvě napadlý sníh) a řádném obeznání pořadají myslivci společně lovy (naháňky, nátlaky) na černou zvěř a lišky. Na společném lovu můžeme lovit jen selata a lončáky prasete divokého (černé zvěře). Koncem ledna končí doba lovu bažanta v bažantnicích, a tak v současnosti probíhají poslední lovy. Dále se smí v lednu lovit kuna lesní a kuna skalní, straka a vrána. Koncem února končí doba lovu straky a vrány, kuny lesní a kuny skalní, pokračuje doba lovu bažanta královského. Celoročně se loví liška, sele a lončák prasete divokého.

Hony jsou pro účastníky společenskou událostí. Proto je nutno dbát na dodržování mysliveckých tradic a vhodného oblékání. Dobře organizovaný výřad jako pocta ulovené zvěři na závěr honu s loveckými fanfárami je zážitkem pro všechny účastníky honu samozřejmě, kterou obdivují i zahraniční lovci, kteří u nás nalézají neopakovatelnou atmosféru, kterou dotvářejí i tradice. K lovu však nepatří alkohol, protože ten se již mnohokrát nevyplatil. Navíc myslivci při prokázání konzumace v průběhu lovu hrozí konec jeho lovecké činnosti, což je velmi tvrdá, nicméně účinná sankce.

V zimě probíhají také myslivecké plesy a bály, které patří díky bohaté zvěřinové tombole k nejoblíbenějším.

PRÁCE V LESE V LEDNU A V ÚNORU

Je hlavní sezóna sběru šišek smrků, borovic a modřínů, jestliže je nedostatek semene těchto dřevin pro jarní sje, lesníci odesílají šišky k přednostnímu luštění do semenářských závodů. Pokračují ve sběru semen jasanu, lip a akátu. Semena javoru, která jsme nevysevali na podzim, ukládáme do vlhkého písku. Věnujeme pozornost žaludům a bukvicím, které je nutno chránit proti mrazům a myším. Systematicky kontrolujeme skladované osivo pro jarní sje a uskladněné šišky jehličnanů před jejich odesláním k luštění do semenářských závodů.

Ve školkách plníme sněžné jámy, prohlížíme oplocení školek a zabraňujeme zvěři ve vniknutí do školek. Sbíráme roby pro zakládání semenných sadů, řízkují vrby a topoly, připravují se na jarní sji ve školkách, dokončují čištění, třídění a moření osiv, vysévají semena břizy na sníh. Věnujeme se přípravě a opravám školkařského nářadí a školkařských strojů pro jarní práce. Intenzivně se připravujeme na jarní zalesňovací práce po všech stránkách - zajištění pracovních sil včetně případného ubytování a dopravy na pracoviště, příprava a opravy potřebného nářadí a strojů, zajištění sazenic včetně harmonogramů přísunu na pracoviště. Pokračujeme v prořezávkách hlavně listnatých mlazin. Nejsou-li silné mrazy, vyvíváme topoly.

Velkou pozornost zaměřují na ochranu kultur proti okusu zvěří, kontrolují funkčnost oplocení mladých kultur. V borových porostech v nižších polohách

káci **lapáky** na lýkohuby, v únoru začínáme kácet první sérii lapáků pro lýkožrouta smrkového. V oblastech zvýšeného výskytu lýkožrouta smrkového pokračují ve vyhledávání a okamžitém zpracování napadených stromů nastojato. Není-li sníh, kontrolují v borových a smrkových porostech stav škůdců v půdě (pilatek, píďalek tmavoskvárnáče, sosnokaza, bourovce borového, hřebenule borové). Doplníují podzimní kontroly vajíček obaleče dubového na vzorových větvích. Ničí hubky vajíček bekyně velkohlavé nátěrem karbolína a pálíme hnízda housenek bekyně zlatofitné. Hodnotí výskyt škodlivých činitelů a chemické ošetření za uplynulý rok. V oblastech, kde se vyskytuje bourovec borový, kontrolně lepujeme. S traťovou správou projednáváme opatření proti požárům podél železnic (zejména tam, kde jezdí „výletní“ parní lokomotivy), není-li sníh, čistíme protipožární pásy.

Těžební práce jsou v plném proudu, pokud tomu nebrání vysoká vrstva sněhu. Těží, přibližují a odvázejí listnaté dřeviny, především ty, které podléhají rychlé zkáze (buk, olše, javor, habr, bříza), provádějí probírky (výchovné těžby) listnáčů, využívají sněhu a zmrzlé půdy k mýtní úmyslné těžbě na podmáčených půdách, rašelinistích a v místech s nárůstem mladých stromků. Další pozornost zaměřují na výrobu a odvoz všech sortimentů zvláštní a výběrové jakosti. Využívají sněhové pokrývky pro těžbu dřeva v porostech, kde je nutno chránit přirozené zmlazení nebo kulturu.

V **přidružené výrobě** za příznivého počasí zajišťujeme odvodňovací a zavodňovací práce na lukách a pastvínách.

Podle potřeby zřizujeme napajedla. Zkontrolujeme provozuschopnost strojů a náradí pro jarní práce. Ovocné stromy stříkáme zimními postřiky. Vápňujeme dna zazimovaných rybníků.

VČELÁŘSTVÍ V LEDNU

V zimě přežívají včely v úlech v tzv. zimním chomáči, kde udržují teplotu nad 10 °C. Matka se pohybuje uprostřed chomáče a ostatní včely jí obklopují. Včely na okraji chomáče se zvolna pohybují doprostřed, aby nezkrěhly, a naopak. Teplota uvnitř chomáče je asi 20 °C a na kraji 10 °C. Matka už zase po dlouhé pauze začíná klást vajíčka, ale jen v menší míře.

V termínu od 15.1. do 15.2. se musí odevzdat do laboratoře zimní měl na vyšetření proti varoaze. Měl jsou zbytky vosku, opadu z úlu a především roztočte Varroa destructor, jehož počet se v měli zkoumá a podle toho se usuzuje na stupeň napadení včelstva tímto obávaným parazitem. Staří praktici kontrolují stav úlu a včelstev gumovou hadicí, kterou prostrčí přes česno úlu hlouběji do úlu a poslouchají, jak včely bzučí. Pokud bzučí hodně, tak se jim něco nelíbí, např. výskyt vetřelců, jako jsou myši, hraboši a ptáci. Pokud však včely nebzučí vůbec, tak s nejvyšší pravděpodobností uhynuly na nějakou nemoc či na nedostatek zásob, nebo na přeplnění výkalových vaků. Výkalové vaky si můžou přeplnit, pokud zůstanou v úle nevhodné zásoby, a to medovicový med. Včelari využívají čas ke studiu odborné literatury.

Co dalšího se děje v honitbách?

V první polovině ledna:

- končí chrutí divokých prasat
- začíná kaňkování lišek

- lesníci provádějí pěstební zásahy v lese = probírky (výchovné těžby) listnáčů, přičemž využívají zmrzlé půdy k mýtní těžbě na podmáčených půdách, rašelinistích a v místech s nárůstem mladých stromků.

- v lesích probíhá těžba dřeva
- probíhá kontrola ochrany proti okusu zvěří a funkčnost oplocení mladých kultur, myslivci pomáhají s opravami a obnovou nátěrů. Nejlepší ochrana proti okusu je však správné přikrmování zvěře.

V druhé polovině ledna:

- začíná kvést čemeřice
- hnízdí křivka obecná
- v nižších polohách začíná honcování zajíců
- začíná houkat výr
- srncům začínají růst parůžky
- je vhodné nakupit potřebná hnojiva a osiva na zvěřní polička, kontrolovat zabezpečení skladů proti hlodavcům
- probíhá hlavní sezóna sběru šišek smrku, borovice, modřinu, jasanu, lípy, akátu.
- probíhá sběr roubů pro zakládání semených sadů, řízkují vrby a topoly, připravují se na jarní síj ve školkách, vysévají semena břízy na sníh.

V první polovině února:

- probíhá honcování zajíců
- začíná kaňkování (říje) vyder a rysů
- začínají kvést sněženky
- probíhá říje vlků, kaňkování lišek, probíhá honcování divokých králíků
- přilétá husa velká

V druhé polovině února:

- odlétají havrani
- přilétají skřivani
- srncům dorůstají nové parůžky
- zemědělci kontrolují stav ozimů a řepky pod sněhovou pokrývkou a nakupují osiva jařin a hnojiva, broskvoně je nutno ošetřit proti kadeřavosti.

LEDNOVÉ A ÚNOROVÉ PRANOSTIKY

(z knihy Jaromíra Kovaříka - Zvěř, lov a myslivost v české lidové slovesné kultuře)

Když jelen na nový rok zatroubí, znamená to štěstí

Když vlci v lednu vyjí, lišky skolí, očekávej ještě větší zimu.

Na Tři krále o jeleni skok dále.

Tříkrálovou zimu vlk nesežere.

25.1. Bude-li jasný den na Sv. Pavla

Obrácení, v ten rok v ničemž nedostatku není; pak-li mlha bude, tehdy zvěř i člověk duše zbude. Na Obrácení sv. Pavla se medvěd na druhý bok obrátí. V lednu mráz těší nás, v lednu voda, věčná škoda.

Lepší v lednu vlka pod okny vidět než pluh na poli. Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.

Když v lednu včely vyletují, nedobry rok ohlašují.

Jestli v lednu deště lijí, to z příští úrody pijí.

Vlk v únoru na poli lepší nežli sedlák na mezi.

Když je pěkný čas na Hromnice (mráz), bývá zdárné obilí velice.

Medvěd též, když teplo bývá, obzvláštní ten způsob mívá, spravuje-li brloh všelijak, učině to, lehne zase znak. Pak-li tuhá zima bývá, brloh svůj hned rozházívá.

Leze-li o Hromnicích jezevec z jámy, poleze na měsíc zase do jámy.

Vyleze-li jezevec o Hromnicích z díry, na čtyři neděle zpátky zas pílí.

O Hromnicích milejší ovčákovi vlk než slunce.

Na sv. Matěje jde liška naposled po ledě.

Když sníh záhy taje, dlouho neroztaje. Nechce-li severák v únoru váti, v dubnu se to musí přeci jenom státi.

V únoru sníh a led, v létě nesou včely med.

Svatý Matěj ledy láme, nemá-li jich, nadělá je.

Další informace

ohledně myslivosti lze získat:

Ing. Jiří Šilha
pověřený pracovník pro styk s médií
Českomoravská myslivecká jednota
Jungmannova 25, 115 25 Praha 1
mobil: 604 953 043
e-mail: jiri.silha@centrum.cz
www.cmmj.cz

pf 2010

Kaslete na krizi, můžou vás potkat i horší průsery. Vše nejlepší v Novém roce, Vám přeje Petr Slaba

Maluje, kudy chodí

Petr Slaba je znám veřejnosti jako autor kresleného humoru a ilustrátor. V poslední době se věnuje i literární tvorbě. Jeho humorné kresby dobře znají čtenáři našeho časopisu a posledních třech ročníků kalendáře. Jeho kresby vás doprovodí i na stezce ČERTOVY HLAVY nad „jeho“ obcí Želízky nedaleko Mělníka. Robert Klán

Petr SLABA bude opět „malovat na tělo“ na výstavě Natura Viva v Lysé nad Labem v květnu 2010

